

چرا دولت آلمان مرکز اسلامی هامبورگ را تعطیل کرد؟

صهیونیست‌ها علیه میراث بهشتی

علی مزروعی خبرنگار گروه نقد روز

رسانه‌های آلمان روز چهارشنبه اعلام کردند نیروهای پلیس این کشور به «مرکز اسلامی هامبورگ حمله کردند و همزمان وزارت کشور آلمان با انتشار بیانیه‌ای اعلام کرد این مرکز اسلامی و سازمان‌های تابعه آن را ممنوع کرده و مدعی شده که «این انجمن اهداف اسلام‌گرایی افراطی» را دنبال می‌کند. گفته می‌شود در نتیجه این ممنوعیت چهار مسجد شیعیان در آلمان نیز بسته خواهد شد. برای یافتن چرایی اتخاذ چنین تصمیمی باید اتفاقات یک سال گذشته در غزه و حمایت‌های گسترده مردم جهان از مردم فلسطین را مورد توجه قرار داد. دولت‌های اروپایی تحت عنوان مبارزه با یهودی ستیزی هر گونه تجمع و فعالیت در حمایت از مردم فلسطین را با محدودیت‌های سنگین مواجه کرده و سعی در بایکوت اعتراضات به جنایات رژیم صهیونیستی دارند. به بهانه بسته شدن این مرکز که یادگار شهید بهشتی شناخته می‌شود و پنج سال توسط ایشان اداره شده، ضمن مرور تاریخچه آن علت محدودیت‌هایی که دولت آلمان برای حامیان مردم فلسطین ایجاد کرده مورد بررسی قرار می‌گیرد.

حمایت از اسرائیل آری از فلسطین خیر!

نانسی فانسر، وزیر کشور آلمان که به عنوان چهره‌ای حامی اسرائیل شناخته می‌شود، درباره علت این ممنوعیت می‌گوید: «اتهامات علیه مرکز اسلامی هامبورگ جدی است و مدت‌هاست سازمان اطلاعات داخلی برای فعالیت‌های اسلام‌گرایانه آن را زیر نظر دارد. به‌ویژه اکنون که بسیاری از یهودیان احساس خطر می‌کنند، ما تبلیغات اسلام‌گرایان یا سخنان نفرت‌انگیز ضد یهودی و ضد اسرائیلی را تحمل نمی‌کنیم.» وی در حالی در مورد احساس خطر صهیونیست‌ها ابراز نگرانی می‌کند که هیچ اشاره‌ای به جنایاتی نکرده که این رژیم طی یک سال گذشته علیه مردم غزه مرتکب شده است. این سیاست ناشی از خط فکری است که فانسر در سایت شخصی خود این‌گونه به آن تأکید می‌کند: «من می‌خواهم ما به‌عنوان یک جامعه موضع روشن‌تری در برابر تبعیض، نژادپرستی، یهودی ستیزی، همجنسگراهراسی، بیگانه‌هراسی و سایر اشکال نفرت گروهی اتخاذ کنیم.» در نتیجه چنین سیاست‌هایی حامیان مردم فلسطین به شدت تحت فشار دولت آلمان قرار گرفته‌اند. چنین حمایت‌هایی می‌تواند آینده شغلی شان را به خطر بیندازد و حتی آنها را در معرض دستگیری قرار دهد. اعتراضات طرفداران فلسطین در بسیاری از مناطق آلمان در هفته‌های اخیر ممنوع شده و به افراد اجازه استفاده از پوشش سنتی فلسطینی‌ها یعنی کوفیه و سردان شعار «فلسطین آزاد» داده نشده‌است. ام‌یرعلی، یک فلسطینی است که در سازماندهی تظاهرات در مونیخ نقش داشته و در این باره به الجزیره می‌گوید تظاهراتی که سال‌ها به‌صورت مسالمت‌آمیز برگزار می‌شد، اکنون توسط پلیس لغو می‌شود. او ادامه می‌دهد که آنها حتی راه رفتن در داخل شهر را برای کسانی که از کوفیه استفاده می‌کنند، ممنوع کرده‌اند.

پروژه ۱۴۰۱ ادامه دارد

دولت آلمان که با شعار آزادی بیان در جنگ ترکیبی علیه ایران نقش ایفا کرده و به گروه‌های تجزیه طلب و برانداز مجوز داده بود تا علیه ایران در برلین تجمع برگزار کنند و نمادهای تجزیه طلبی و همجنسگرایی را در دست بگیرند، اکنون شعار آزادی بیان خود را کنار گذاشته و اعتراضات به جنایات رژیم صهیونیستی علیه مردم غزه را با اتهام یهودی ستیزی سرکوب می‌کند. آنچه اکنون توسط پلیس آلمان رقم خورده حاصل سیاست‌هایی است که دولت این کشور در بجهت‌ح تلاطمات سال ۱۴۰۲ علیه ایران در پییش گرفته بود. درخواست بستن مرکز اسلامی هامبورگ یکی از بندهای طرح ۲۴ ماده‌ای احزاب دولت ائتلافی آلمان علیه ایران است. این طرح که زیر عنوان ادعایی دفاع از حقوق بشر تدوین شده خواهان تشدید تحریم‌ها علیه ایران و حمایت از نیروهای اپوزیسیون امیرعلی است، در نتیجه چنین تصمیمی سال

گذشته پلیس آلمان به مرکز اسلامی هامبورگ حمله و در توجیه این اقدام اعلام کرد: «مرکز اسلامی هامبورگ و نهادهای تابعه به ظن اقدام علیه نظم عمومی مورد بررسی و ۵۴ مرکز در هفت ایالت فدرال مورد بازرسی قرار گرفتند.»

یادگار شهید بهشتی

مرکز اسلامی هامبورگ، یکی از مهم‌ترین مراکز اسلامی در آلمان است که در سال ۱۳۳۲ش (۱۹۵۳م) در شهر هامبورگ آلمان و با حمایت مالی آیت‌الله بروجردی تحت نظارت نماینده ایشان محمد محقق‌الهیجی با عنوان مسجد تاسیس شد. در ادامه در سال ۱۳۴۴ و در زمانی که شهید بهشتی متصدی مرکز بود، موسسه اسلامی فرهنگی مسجد هامبورگ، درکنار این مسجد با هدف تحت پوشش قرار دادن همه مسلمانان از کشورها و مذاهب مختلف به ثبت رسید.

سیدمحمد حسینی بهشتی به دلیل تقاضای جامعه مسلمانان و تشویق امام خمینی(ره) برای پذیرش ریاست مرکز اسلامی هامبورگ ترغیب شد. در اوایل دهه ۴۰، جامعه مسلمانان ایرانی مقیم آلمان به دنبال فردی بودند که بتواند نیازهای دینی و فرهنگی آنها را برآورده کند و مرکز اسلامی هامبورگ را به‌عنوان یک نهاد دینی قوی‌تر و موثرتر راهبری کند. امام خمینی که در آن زمان در نجف اشرف تبعید بودند، به بهشتی پیشنهاد کردند این مسئولیت را بپذیرد. امام، بهشتی را به دلیل دانش گسترده دینی، تسلط به زبان‌های خارجی و توانایی‌های مدیریتی‌اش برای این وظیفه مناسب دیدند. با توصیه و تشویق ایشان، بهشتی تصمیم گرفت که این مسئولیت را بپذیرد و به آلمان برود تا به جامعه مسلمانان آنجا خدمت کند. بهشتی در این مدت تلاش کرد با برگزاری کلاس‌های آموزشی و دینی، کنفرانس‌ها و جلسات گفت‌وگو با نمایندگان ادیان دیگر به ترویج آموزه‌های اسلامی بپردازد و هویت دینی و فرهنگی مسلمانان را تقویت کند. او همچنین روابط نزدیکی با جوامع مسلمان دیگر در اروپا برقرار کرد و توانست همکاری‌های گسترده‌ای را ایجاد کند. این مرکز به محلی برای تجمع و هماهنگی دانشجویان مسلمان ایرانی و سایر مسلمانان مقیم اروپا تبدیل شد و نقشی کلیدی در ایجاد و سازماندهی انجمن‌های اسلامی دانشجویان در دانشگاه‌های مختلف اروپا ایفا کرد. تسلط شهید بهشتی به زبان آلمان و بیان مباحث پیچیده به زبانی قابل فهم برای دانشجویان باعث شده بود این مرکز از جانب جامعه میزبان نیز با استقبال خوبی

مواجه شود. یکی از خاطرات جالب از سخنرانی شهید بهشتی در مرکز اسلامی هامبورگ به سال ۱۹۷۷ برمی‌گردد. شهید بهشتی که در آن زمان به‌عنوان یکی از شخصیت‌های کلیدی در فعالیت‌های اسلامی در اروپا شناخته می‌شد، در دیداری با دانشجویان ایرانی و مسلمان مقیم اروپا در مرکز اسلامی هامبورگ به زبان آلمانی سخنرانی کرد که برای حاضران بسیار قابل توجه بود. او در این سخنرانی با تأکید بر اهمیت وحدت و همبستگی میان مسلمانان و همچنین تعامل مثبت با جوامع غیرمسلمان، به تحلیل وضعیت سیاسی و اجتماعی جهان پرداخت. این سخنرانی علاوه بر تقویت روحیه دانشجویان به آنها الهام بخشید تا در فعالیت‌های اسلامی و فرهنگی بیشتری مشارکت کنند و به تأثیرگذاری بر جامعه میزبان خود بپردازند. پس از شهید بهشتی چهره‌های شاخص دیگری ازجمله محمد مجتهد شبستری، سید محمد خاتمی و رضا رمضانی گیلانی به‌عنوان ریاست این مرکز انتخاب شدند. آیت‌الله گیلانی در مورد علت جایگزینی شهید بهشتی با مجتهد شبستری می‌گوید: «قرار بود که مجتهد شبستری به مدت یک سال این مسئولیت را عهده‌دار باشد و شهید بهشتی مجدداً برگردد اما شهید بهشتی با محدودیت‌هایی از جانب رژیم پهلوی مواجه شد و نتوانست به هامبورگ مراجعت کند. بدین ترتیب مجتهد شبستری هفت سال مدیریت را برعهده داشتند. بعد از مجتهد شبستری و نزدیک به پیروزی انقلاب سیدمحمد خاتمی مسئولیت امور را برعهده گرفت. ایشان حدود یک سال و نیم مدیر مرکز اسلامی هامبورگ بودند که البته اکثراً در حال رفت‌وآمد بودند و در مجموع حدود ۱۰ ماه در آنجا استقرار داشتند، بعد از خاتمی حاج آقا مقدم مسئول آنجا شد.»

بهانه جویی برای تعطیلی یک مرکز موثر و با سابقه

مرکز اسلامی هامبورگ به بهانه حمایت از فلسطین یا آنچه وزیر کشور آلمان یهودی ستیزی تعبیر کرده فعالیتش ممنع اعلام شده است. اگرچه این بهانه به هیچ‌عنوان برای چنین اقدامی مشروعیت‌زایی نکرده و خلاف شعار آزادی بیان کشورهای غربی ازجمله آلمان است، تلاش‌های چندساله دولت آلمان نشان می‌دهد علت این اقدام را باید بیش از همه در اثرگذاری این مرکز با سابقه در جامعه آلمان دانست، ازجمله اقداماتی که در دستور کار فعالیت چند دهه‌ای مرکز اسلامی هامبورگ قرار داشته باید به موارد ذیل اشاره کرد:

تذکر رهبر انقلاب به عملکرد هیات نظارت بر رفتار نمایندگان فرصت مناسبی برای اصلاح و بازسازی آن در آغاز کار مجلس شورای اسلامی است

وقت نظارت بر ناظر

نامتعارف از اشخاص حقیقی و حقوقی و تخلفاتی خلاف امنیت ملی ورود می‌کند. تصمیمات هیات نظارت بر رفتار نمایندگان نیز ذیل مواردی مثل تذکر کتبی با درج در پرونده، تذکر شفاهی بدون درج در پرونده، گرفتن تعهد و کسر از حقوق را شامل می‌شد. در صورت انجام تخلفات بالاتر، نماینده متخلف از عضویت در شوراها و کمیته‌های تحقیق و تخصص منع می‌شد.

عملکرد نه‌چندان قوی هیات نظارت در ادوار مجلس

اولین بار بعد از انتشار فیلم درگیری یک نماینده مجلس با کارمند اداره گمرک بود که توجه افکار عمومی به عملکرد این هیات دوخته شد. نکته مهم ماجرا آنجا بود که بروز این رفتار احساس منفی میان افکار عمومی ایجاد کرد، تصور و تلقی اینکه تمام نمایندگان مجلس نیز خود را مجاز به انجام این رفتارها می‌دانند، آسیب دیگری است که در صورت عدم پیگیری و برخورد خلاف شان نمایندگی می‌بایست با آن برخورد می‌شد. هیات نظارت بر رفتار نمایندگان تنها بخشی بود که می‌توانست برای از میان بردن این تصور نقش‌آفرینی جدی داشته باشد اما در واقع امر برخوردی که بتواناند این تفکر و تلقی را ترمیم کند از جانب هیات نظارت مجلس دیده نشد. پس از آن برخورد یک نماینده مجلس با افسر پلیس نیز این احساس منفی را در جامعه دوچندان کرد. فارغ از اینکه واقعیت ماجرابی که میان افسر پلیس و آن نماینده مجلس اتفاق افتاد چه بود، انتظار این بود که هیات نظارت برخورد جدی با این نماینده داشته باشد اما حمایت نمایندگان از نماینده متخلف ضربه دیگری بر این بی‌اعتمادی به نمایندگان مجلس زد. ورود هیات نظارت به این ماجرا نیز به نحوی نبود که بتواند افکار عمومی را قانع کند. به همین جهت بود که انتقادات زیادی پیرامون رویه و رویکرد هیات نظارت مطرح می‌شد و گفته می‌شد ورود هیات نظارت به مجلس بازآزندگی لازم را ندارد و اساساً برخورد چندان سختی با نماینده نمی‌شود و نمایندگان در این موارد بیشتر از نماینده حمایت می‌کنند و جانبدارانه با موضوع برخورد می‌کنند. درخصوص اینکه چرا اقدامات هیات نظارت بازآزنده هیات نیست می‌توان چند نکته را مورد توجه قرار داد: نکته اول اینکه بخشی از ضعف عملکردی هیات نظارت را می‌توان متوجه ترکیب اعضای آن هیات در آن مجلس دانست که آن طور که باید وظایف خود را اجرا نمی‌کنند،

بخشی نیز ناظر به تعارض منافعی که در مجلس وجود دارد اتفاق می‌افتد، این احتمال وجود دارد که بازخواست یک نماینده درگیر و دار لابی‌های صحن نادیده گرفته شود. بخشی از این عملکرد ضعیف را نیز می‌توان ناشی از ایراداتی که در متن فعالیت هیات نظارت بر رفتار نمایندگان وجود دارد، دانست.

طرح اصلاحی هم دردی دوا نکرد

مجلس یازدهمی ها اما با این نگاه که ایراداتی که ناظر به عملکرد هیات نظارت بر رفتار نمایندگان وجود دارد، به خاطر نقص قانونی است، طرح اصلاحی هیات نظارت را در دستورکار قرار دادند. بر مبنای این طرح که گفته می‌شد ترکیبی از شفافیت و نظارت بر مجلس است نمایندگان می‌بایست دارایی و اموال خود و اقوام نزدیک مثل پدر، مادر، فرزندان و خواهر و برادر را در سامانه ثبت می‌کردند. نمایندگان حتی می‌بایست سفرهای خارجی خود را نیز ثبت کنند. نماینده می‌بایست هدایایی که دریافت کرده را نیز ثبت کند که امکان مشاهده و بروز تخلف از جانب آنها فراهم نشود. علاوه بر این بر مبنای این طرح سائتی هم به مردم معرفی می‌شد که مردم هر شکایت یا اطلاعاتی که از نماینده دارند در سایت، ثبت کنند. پس از این ابتدا طرح در کمیسیون آیین‌نامه داخلی مجلس رد شد و بعد از رفت و برگشت‌ها بالاخره در آبان ۱۴۰۰ طرح به صحن علنی مجلس آمد اما کلیات آن در صحن رای نیاورد. ایراد برخی از نمایندگان به طرح در باب نقص‌های قانونی بود اما برخی از نمایندگان معتقد بودند این طرح شان نمایندگی را تحت‌تأثیر قرار می‌دهد، حق نظارت را از نمایندگان می‌گیرد و حوزه اختیارات آنها را محدود می‌کند. نکته مهمی که مورد توجه قرار دارد این است که فارغ از نقص‌ها و ایراداتی که می‌توان به طرح وارد کرد اما بخش زیادی از عدم تأیید طرح توسط نمایندگان ناظر به تعارض منافعی است که در بررسی این طرح مورد توجه قرار داد: طبیعی است که نمایندگان از تصویب طرحی که نظارت درون مجلس را بر آنها تشدید کند اجتناب می‌کنند، نمونه این رفتار بعد از برخورد یک نماینده مجلس با افسر پلیس هم خود را نشان داد، حمایتی که آنها از نماینده کردند در راستای حفظ شان نمایندگی بود. تصور نمایندگان این بود که اگر اشتباه این نماینده پذیرفته شود و با او برخورد جدی شود پس از این

۱ **برگزاری کنفرانس‌های بین‌المللی:** مرکز اسلامی هامبورگ به‌طور منظم کنفرانس‌های بین‌المللی در زمینه مسائل اسلامی و بین‌فرهنگی برگزار می‌کند که به تبادل نظر و ارتقای فهم متقابل کمک می‌کرد.

۲ **برگزاری جشنواره‌های فرهنگی:** برگزاری جشنواره‌های فرهنگی شامل نمایشگاه‌های هنری، موسیقی اسلامی و غذاهای سنتی برای معرفی فرهنگ اسلامی به جامعه آلمان و اروپا

۳ **کمک‌های بشردوستانه:** سازماندهی کمپین‌های کمک به مناطق بحران‌زده مانند سوریه و یمن، جمع‌آوری کمک‌های مالی و امدادی برای آسیب‌دیدگان از بحران‌های انسانی

۴ **فعالیت‌های آموزشی:** برگزاری کلاس‌های آموزشی برای جوانان و بزرگسالان شامل دوره‌های قرآن، زبان عربی و دروس دینی به‌منظور تقویت دانش و مهارت‌های دینی

۵ **پاسخ به بحران پناهندگان:** ارائه کمک‌ها و خدمات به پناهندگان و مهاجران، شامل کمک‌های مالی، مواد غذایی، و مشاوره‌های اجتماعی و فرهنگی

۶ **تقویت گفت‌وگوهای بین‌فرهنگی:** برگزاری نشست‌ها و همایش‌هایی با حضور نمایندگان ادیان و فرهنگ‌های مختلف برای تقویت تفاهم و همزیستی مسالمت‌آمیز

۷ **توسعه زیرساخت‌ها:** به‌روزرسانی و نوسازی امکانات مرکز شامل سالن‌ها، کتابخانه‌ها و فضا‌های آموزشی برای ارتقای کیفیت خدمات

۸ **پروژه‌های پژوهشی و علمی:** حمایت از پروژه‌های تحقیقاتی در زمینه‌های اسلامی و بین‌فرهنگی به‌منظور توسعه دانش و آگاهی

علمی

۹ **برگزاری جلسات مشاوره و حمایت اجتماعی:** ارائه مشاوره‌های دینی و اجتماعی به اعضای جامعه و پاسخ به مسائل شخصی و خانوادگی

۱۰ **تقویت روابط با جامعه محلی:** ایجاد و حفظ روابط مثبت با جامعه محلی و مقامات دولتی از طریق مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی

این اقدامات نشان‌دهنده نقش فعال و تأثیرگذار مرکز اسلامی هامبورگ در جامعه مسلمانان و جامعه میزبان آلمان بوده که دولت مدعی آزادی بیان آلمان نتوانسته آن را تحمل کند.

برخورد‌های اینجینی بی‌نمایندگان به روایی عادی تبدیل می‌شود. البته در نگاه نمایندگان جایی برای اعتماد عمومی در نظر نگرفته شده بود. نکته مهم این بود که عدم برخورد جدی با نمایندگان در رفتارهای اینجینی و تخلفات مالی تخلف یک نماینده را به کل نمایندگان تعمیم می‌داد و این تصویر را ایجاد می‌کرد که اساساً نمایندگان توجیهی به نگاه افکار عمومی ندارند؛ امری که می‌بایست بخشی از بایزین بودن مشارکت در انتخابات را در این عوامل جست‌وجو کرد. به هرصورت طرح اصلاح هیات نظارت بر رفتار نمایندگان در مجلس یازدهم نیز تغییر و تحول قابل توجهی نکرد.

فرصت مجلس برای ترمیم اعتماد عمومی

رهبر انقلاب اما در دیدار اخیری که با نمایندگان مجلس دوازدهم داشتند به هیات نظارت بر رفتار نمایندگان و عملکرد آن اشاره و تأکید کردند که فلسفه این هیات این است که وقتی یک نماینده‌ای، از روی غفلت یا هر انگیزه دیگری حرکتی انجام داد، ۲۹۰ نماینده زیر سوال نروند و گفتند: «ما نتوانستیم ببینیم و بفهمیم که آنچنانکه باید و شاید و آن مقداری که از این هیات انتظار بود، کار انجام گیرد.» کلید تشکیل هیات نظارت بر رفتار نمایندگان پس از صحبت‌های رهبر انقلاب در مجلس هشتم زده شد. تأکید رهبر انقلاب بر بالا رفتن کارایی هیات نظارت در سال‌های اخیر نیز نشان می‌دهد نظارت بر عملکرد نمایندگان تا چه میزان برای رهبر انقلاب حائز اهمیت و توجه بوده است. اشاره رهبری به اینکه این هیات آن طور که باید عملکردی ازخود نشان نداده ضرورت توجه نمایندگان به عملکرد هیات نظارت بر رفتار نمایندگان را آن هم در آغاز کار مجلس دوازدهم مورد توجه قرار می‌دهد. موضوعی که می‌بایست در دستور کار نمایندگان مجلس قرار گیرد بالابردن بازدهی و نقش‌آفرینی هیات نظارت بر رفتار نمایندگان است. بالا بردن بازدهی هیات نظارت و کنترل تخلفات نمایندگان و البته اعلام شفاف آن می‌تواند نقش موثری در ترمیم نگاه افکار عمومی به نمایندگان مجلس داشته باشد و اعتماد آنها را به نهاد مجلس نیز تقویت و این تصور را ایجاد کند که آنچه برای مجلس نیز اصل قرارداد رعایت قوانین و پیگیری مشکلات مردم است حتی اگر این تخلف در مجلس و از جانب نمایندگان مطرح شده باشد.